

Sergiusz Herman, Wojciech Kisiało

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Katedra Ekonometrii

SH: sergiusz.herman@ue.poznan.pl, <https://orcid.org/0000-0002-2753-1982>

WK: wojciech.kisialo@ue.poznan.pl, <https://orcid.org/0000-0003-3342-3985>

Symboliczny awans czy realna korzyść? Ekonomiczne efekty uzyskania statusu miasta na przykładzie gmin z województwa wielkopolskiego

Zarys treści: Celem artykułu było wyjaśnienie, czy i w jakim stopniu nadanie statusu miasta miało wpływ na lokalny rozwój gospodarczy. Badaniu poddano cztery gminy województwa wielkopolskiego, których siedziby w latach 2014–2017 przekształcono w miasta (Dobrzyca, Chocz, Jaraczewo i Opatówek). W analizie empirycznej ekonomicznych efektów awansu administracyjnego wykorzystano rozszerzoną metodę syntetycznej kontroli. Uzyskane wyniki wskazują, że w badanych gminach zmiana statusu administracyjnego siedziby gminy ze wsi na miasto nie przekładała się na poprawę kondycji gospodarek lokalnych. Wyniki te mogą stanowić głos w debacie publicznej na temat zasadności nadawania statusu miasta małym miejscowościom, zwłaszcza jeśli decyzje takie motywowane są oczekiwaniami szybkiego wzrostu gospodarczego lub poprawy sytuacji na rynku pracy.

Słowa kluczowe: status miasta, lokalny rozwój gospodarczy, gminy, województwo wielkopolskie, metoda syntetycznej kontroli

Wstęp

Nadanie miejscowości statusu miasta od dawna wiązało się z szeregiem przywilejów o charakterze polityczno-administracyjnym oraz społeczno-ekonomicznym (Szymańska 2013). Już w średniowieczu prawa miejskie oznaczały możliwość organizowania targów i prowadzenia handlu, tworzenia samorządu miejskiego czy korzystania z ulg podatkowych, co przekładało się na koncentrację aktywności gospodarczej i wyraźne różnice w dynamice rozwoju miast względem otaczających je terenów wiejskich (Zaniewska i in. 2015). Współcześnie, mimo odmiennych warunków funkcjonowania jednostek administracyjnych, chęć uzyskania statusu miasta budzi wciąż duże zainteresowanie władz gmin wiejskich

oraz ich mieszkańców (Drobek 1999, Szmytkie 2018, Kulczyńska i in. 2025). Szczególną intensyfikację starań o prawa miejskie zaobserwować można w ostatnich latach. Tylko w okresie 2021–2025 liczba miast w Polsce wzrosła z 944 do 1020, a w rekordowym dla III Rzeczypospolitej 2024 r. status miasta nadano aż 34 miejscowościom.

Fenomen przekształcania siedzib gmin wiejskich w miasta nie ominął Wielkopolski, choć aktywność w tym zakresie jest w tej części kraju stosunkowo niska. Od 1989 r. status miasta nadano 13 wsiom gminnym z województwa wielkopolskiego. Wszystkie one pełnią funkcję ośrodka administracyjnego obsługującego pobliskie obszary rolnicze i zaliczane są do tzw. miast restytuowanych, czyli jednostek, które w przeszłości posiadały prawa miejskie i utraciły je w wyniku decyzji o charakterze politycznym (Zaniewska 2004, Sokołowski 2014, 2022). Ich lokalizacja i czas restytucji mogą wskazywać na dyfuzyjny charakter procesów umiastowienia. Mechanizm tych procesów ma uwarunkowania społeczno-ekonomiczne i polega na rozprzestrzenianiu idei przekształcenia miejscowości formalnie wiejskiej w miejską na zasadzie naśladownictwa pozytywnych doświadczeń wcześniej restytuowanych miast (Krzysztofik 2006, Szmytkie, Krzysztofik 2011). Upowszechniło się przekonanie, że uzyskanie statusu miasta jest awansem administracyjnym miejscowości, który przyczynia się do poprawy zarówno jej wizerunku, jak i sytuacji gospodarczej (Szmytkie, Krzysztofik 2011, Wytrążek 2020).

Tymczasem wyniki dostępnych analiz empirycznych nie dają jednoznacznych dowodów potwierdzających tę tezę, a potencjalne korzyści z uzyskania praw miejskich często pozostają wyłącznie w sferze życzeniowej (Jóźwik 2024). Literatura przedmiotu, choć bogata w publikacje dotyczące funkcjonowania miast nowych, restytuowanych i zdegradowanych¹, rzadko za przedmiot swoich badań bierze ekonomiczne konsekwencje zmiany statusu administracyjnego miejscowości. Szczególnie zauważalny jest niedostatek prac na temat wpływu nadania statusu miasta na gospodarkę lokalną przekształcanych gmin, z uwzględnieniem zmian zachodzących w czasie. Również w procedurze administracyjnej warunkującej uznanie danego obszaru za miasto brakuje wymagań dotyczących oceny ekonomicznych skutków wprowadzanej zmiany w dłuższej perspektywie czasowej (Szmytkie 2015, Wytrążek 2020, Jóźwik 2024).

W związku z powyższym za główny cel niniejszego badania przyjęto wyjaśnienie, czy i w jakim stopniu nadanie statusu miasta miało wpływ na lokalny rozwój gospodarczy. Zakresem czasowym objęto lata 1999–2024, choć ze względu na dostępność danych statystycznych część analiz przeprowadzono w krótszych okresach. Badaniu poddano cztery gminy województwa wielkopolskiego, których siedziby w latach 2014–2017 przekształcono w miasta (Dobrzyca, Chocz, Jaraczewo i Opatówek). Dobór próby warunkowany był zastosowaną procedurą badawczą, wymagającą stosunkowo długich szeregów czasowych zarówno przed, jak i po wydarzeniu będącym potencjalnym punktem zwrotnym na trajektorii rozwoju (w tym przypadku rok uzyskania statusu miasta). W analizie empirycznej

¹ Obszerny przegląd dotychczasowych badań w tym zakresie dostępny jest m.in. w pracach Krzysztofika i Dymitrowa (2015) oraz Jóźwika (2024).

gospodarczych efektów awansu administracyjnego wykorzystano jedną z metod quasi-eksperymentalnych – rozszerzoną metodę syntetycznej kontroli (ang. *augmented synthetic control method* – ASCM). Zaletą tego podejścia jest możliwość odseparowania wpływu zmiany statusu administracyjnego od innych czynników kształtujących kondycję gospodarek lokalnych, poprzez predykcję, jak wyglądałaby ścieżka rozwoju danej gminy, gdyby jej siedziba nie uzyskała statusu miasta (por. Kurniewicz i in. 2023).

Przegląd literatury

Badania nad ekonomicznymi aspektami zmiany statusu administracyjnego miejscowości podejmowane są stosunkowo rzadko w porównaniu z szeroko dyskutowanymi wątkami historycznymi, geograficznymi, urbanistycznymi czy prawoadministracyjnymi (Krzysztofik, Dymitrow 2015, Józwik 2024). Dostępne w literaturze badania na temat gospodarczych konsekwencji przekształcania jednostek osadniczych w miasta można podzielić na dwie grupy, odmienne ze względu na płynące z nich konkluzje.

Do pierwszej grupy zaliczają się opracowania bazujące na analizie opinii i dokumentów. Zarówno w zakresie oczekiwań formułowanych przez władze i społeczności lokalne, jak i ocen zaobserwowanych efektów dominuje przekonanie, że uzyskanie praw miejskich stanowi ważny impuls rozwojowy dla gospodarki lokalnej. Józwik (2024), analizując dokumentację składaną przez gminy w ramach procedury związanej z ubieganiem się o nadanie statusu miasta, zidentyfikowała dwie grupy oczekiwań wnioskodawców – rozwojowe i wizerunkowe. Do oczekiwań rozwojowych zaliczyła wymierne korzyści społeczno-ekonomiczne (rozwój w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej). Z kolei wśród oczekiwań wizerunkowych (niematerialnych, symbolicznych) zidentyfikowała takie, jak wzrost prestiżu, uznanie aspiracji miejscowej ludności, przywrócenie dawnej świetności czy wzmocnienie lokalnej tożsamości. Motywacją wnioskodawców częściej był rozwój miejscowości niż podniesienie jej prestiżu. Z kolei Szymańska (2021), opisując wyniki badań ankietowych przeprowadzonych z władzami samorządowymi, wskazała, że najczęściej oczekują oni wzrostu prestiżu miejscowości oraz lepszego dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania, zwłaszcza środków unijnych. Wśród deklarowanych potencjalnych korzyści z przekształcenia siedziby gminy w miasto dominowały te związane z poprawą jakości życia mieszkańców, rozwojem infrastruktury, ochroną środowiska, a także ze wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej obszaru. Na te same elementy zwrócili uwagę respondenci (władze restytuowanych miast) w pracy opublikowanej przez Zaniewską i in. (2015). Ankietowani w tym badaniu wskazywali jednak nie potencjalne, a faktyczne efekty zmiany statusu. Co więcej, z cyklu artykułów Koneckiej-Szydłowskiej (2012, 2015, 2019), prezentujących wyniki ankietyzacji władz gminnych i liderów lokalnych, wynika, że w ich opinii już sam proces ubiegania się o zmianę statusu miejscowości, wiążący się z modernizacją zabudowy i infrastruktury miejskiej, przyczynił się do korzystnej zmiany wizerunku miasta. Dostrzegali w tym szansę

na napływ nowych inwestorów, wzrost liczby mieszkańców i dynamiczny rozwój gminy. Respondenci wskazywali ponadto na uproszczenie procedur odrolnienia gruntów, co ma stymulować rozwój budownictwa i infrastruktury.

W drugiej grupie omawianych badań nad gospodarczymi aspektami przekształceń miejscowości w miasta znajdują się te, których rezultaty pochodzą z ilościowej analizy wskaźników społeczno-ekonomicznych. Wnioski z tych badań nie są już tak jednoznaczne, często wskazując na brak dowodów wpływu zmiany statusu na gospodarkę lokalną.

Konecka-Szydłowska i in. (2018) oraz Kulczyńska i in. (2025) analizowali poziom urbanizacji nowych miast za pomocą syntetycznego miernika rozwoju, w którym istotną rolę nadali wymiarowi ekonomicznemu (w pierwszym przypadku 4 z 8 zmiennych, a w drugim 7 z 17). Na podstawie uzyskanych wyników przywoływani autorzy uznali, że wiele nowych miast ma raczej cechy wiejskie niż miejskie, w tym ograniczoną infrastrukturę usługową, niski poziom przedsiębiorczości i niewielką atrakcyjność inwestycyjną. Wyrazili przekonanie, że nadanie statusu miasta często pełni bardziej funkcję symboliczną i służy celom polityczno-wizerunkowym niż gospodarczym. Zwrócili ponadto uwagę, że zmiana statusu administracyjnego ze wsi na miasto, z ekonomicznego punktu widzenia, dla przekształcanej jednostki może być nawet niekorzystna (wskazując przykładowo na potencjalną stratę funduszy unijnych przeznaczonych dla obszarów wiejskich). Należy jednak dodać, że wykorzystane w przytaczanych artykułach metody badań (mierniki syntetyczne w ujęciu statycznym) nie pozwalają na jednoznaczną identyfikację związków pomiędzy nadaniem statusu miasta a lokalnym rozwojem gospodarczym.

Analizę nowych miast jako lokalnych rynków pracy przeprowadzili w swoich badaniach Konecka-Szydłowska i Perdał (2017), wskazując, że w zdecydowanej większości jednostki te pełniły funkcje ośrodków o ograniczonym, lokalnym zasięgu oddziaływania i ujemnym saldzie dojazdów do pracy. Zauważyli ponadto znaczną rolę bliskości dużych aglomeracji miejskich, które sprzyjają aktywizacji społeczno-gospodarczej awansowanych miejscowości. Do podobnych wniosków doszedł Cudo (2022), nie potwierdzając istotnego wpływu uzyskania statusu miejskiego na poprawę warunków na lokalnych rynkach pracy nowych miast. Wykazał on, że większość dojazdów do pracy następowała z terenów sąsiadujących gmin, a obszary oddziaływania nowych miast niezwykle rzadko przekraczały granice powiatów. Pomimo obserwowanego wzrostu przedsiębiorczości oraz większej mobilności pracowników dojeżdżających do pracy, badane miejscowości nie stały się bardziej atrakcyjną lokalizacją dla średnich i dużych przedsiębiorstw.

Inną procedurę analityczną wykorzystał w swojej pracy Sokołowski (2015), weryfikując istotność statystyczną różnic gospodarczych pomiędzy wyróżnionymi kategoriami jednostek będących siedzibami gmin: miastami, miastami restytuowanymi, miastami zdegradowanymi oraz miejscowościami wiejskimi². Uogól-

² Do kategorii „miasta” autor zalicza wszystkie, które status miejski uzyskały lub odzyskały przed 1980 r., „miastami restytuowanymi” nazywa te, które prawa miejskie odzyskały po 1980 r., a „miastami zdegradowanymi” określa miejscowości formalnie wiejskie, które w przeszłości zostały pozbawione praw miejskich i do 2015 r. nie odzyskały utraconego statusu. Pozostałe miej-

nijając wyniki zauważył, że grupa miast była podobna do grupy miast restytuowanych, a grupa miast zdegradowanych do miejscowości wiejskich. Istotne różnice stwierdził natomiast pomiędzy tymi parami grup. Uznał ponadto, że z punktu widzenia rozwoju gospodarczego ważniejszy od samych praw miejskich jest status administracyjny w postaci siedziby gminy oraz korzystne położenie jednostki względem dużych miast.

W celu zbadania wpływu uzyskania statusu miasta na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego Józwik (2024) wykorzystała dynamiczną wielowymiarową analizę porównawczą. Zastosowana procedura umożliwiła nie tylko wnioskowanie o zmianach trajektorii rozwojowych przed i po cezurze, jaką wyznaczało nadanie statusu miasta, ale również porównanie tych zmian z grupą kontrolną, którą stanowiły inne miasta i całe gminy³ oraz obszary wiejskie gmin, których siedziby przekształcono w miasta. Uzyskane wyniki nie były jednoznaczne – po zmianie administracyjnej tempo rozwoju nowych miast w wielu przypadkach osłabło, ale często przewyższało dynamikę rejestrowaną w grupach porównawczych. Ostatecznie autorka uznała, że „nadanie statusu miasta nie odgrywa kluczowej roli w kształtowaniu dalszego rozwoju zarówno gminy, jak i nowego miasta” (Józwik 2024, s. 270).

Na koniec przeglądu literatury warto wspomnieć, że w literaturze przedmiotu dostępne są publikacje poświęcone nowym miastom zlokalizowanym w województwie wielkopolskim. Z tego zbioru można wymienić np. prace Graczyka (2014), Koneckiej-Szydłowskiej (2019), Sokołowskiego (2022) czy Koneckiej-Szydłowskiej i Woźniaka (2023). Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianych badań, nie dają one jednoznacznych podstaw do przesądzenia o wpływie uzyskania miejskiego statusu na rozwój wielkopolskich gmin, co może uzasadniać konieczność kontynuacji prac badawczych na ten temat.

Metoda badań, próba badawcza i dane

Metoda syntetycznej kontroli (SCM)

W badaniu wykorzystano jeden z wariantów metody syntetycznej kontroli zaproponowanej przez Abadiego i Gardeazabala (2003), a następnie rozwijanej przez Abadiego i in. (2010, 2015) oraz Abadiego (2021). Umożliwia ona określenie wpływu interwencji politycznej lub innego wydarzenia (nazywanych „leczeniem”) na badaną jednostkę (ang. *treated unit*).

---

sowości wiejskie, które nigdy nie posiadały statusu miasta, grupuje w ostatniej kategorii. Dodatkowym kryterium uwzględnionym przez autora była liczba ludności z przedziału 2000–4999 mieszkańców (Sokołowski 2015, s. 273).

³ Miasta i gminy miejsko-wiejskie z grupy kontrolnej (porównawczej) dobrane zostały na podstawie podobieństwa do nowych miast pod względem wielkości (liczby ludności) oraz odmienności pod kątem statusu administracyjnego (w grupie porównawczej znalazły się miasta, które były częścią gmin miejsko-wiejskich, a status miejski uzyskały przed początkiem okresu analizy, czyli 1995 r.).

Zastosowanie metody syntetycznej kontroli wymaga zgromadzenia danych o N jednostkach ($i = 1, \dots, N$) w T okresach ($t = 1, \dots, T$). Przyjmijmy, że interwencja ma miejsce w okresie $T_0 \in (1, T)$ i że poddana jej zostaje wyłącznie jednostka $i = 1$. Pozostałe jednostki ($i = 2, 3, \dots, N$), niepoddane interwencji w całym badanym okresie, należą do grupy kontrolnej zwanej pulą dawców. Służą one do konstrukcji syntetycznej jednostki porównawczej, czyli jednostki imitującej badaną w scenariuszu, w którym nie miałyby miejsca interwencja.

Dalej niech Y_{it}^1 będzie wynikiem uzyskanym przez badaną jednostkę w okresie $t \geq T_0$, a Y_{it}^0 potencjalnym wynikiem, który byłby uzyskany przez tę jednostkę w tym samym okresie, gdyby interwencji nie było (czyli kontrafaktem). Wykorzystując te oznaczenia, można zapisać wynik dla jednostki poddanej interwencji jako:

$$Y_{it}^1 = Y_{it}^0 + \tau_{it},$$

gdzie τ_{it} jest dynamicznym efektem interwencji. Biorąc pod uwagę wcześniejsze założenie, że to pierwsza jednostka jest poddana interwencji, najważniejszym z punktu widzenia badania estymatorem jest:

$$\tau = \tau_{1t} = Y_{1t}^1 - Y_{1t}^0.$$

Ponieważ wartości Y_{1t}^1 są znane, obserwowalne dla wszystkich okresów $t \geq T_0$, ale nie możemy zaobserwować wartości Y_{1t}^0 dla $t \geq T_0$, żeby zmierzyć efekt interwencji τ_{1t} , należy oszacować kontrafakt Y_{1t}^0 .

Abadie i in. (2010) pokazali, że nieobciążone oszacowanie kontrafaktu uzyskuje się, przypisując wagę w_i^* każdej jednostce z puli dawców, tak aby:

$$Y_{1t}^0 = \sum_{i=2}^N w_i^* Y_{it} \text{ dla } t \geq T_0.$$

W związku z tym nieobciążony estymator dynamicznych efektów interwencji dla pierwszej jednostki może być zapisany jako:

$$\tau_{1t} = Y_{1t} - \sum_{i=2}^N w_i^* Y_{it} \text{ dla } t \geq T_0.$$

Kluczowym problemem jest oszacowanie optymalnych wag w_i^* . Są one dobierane w ten sposób, aby minimalizować różnice przed interwencją ($t < T_0$) między badaną jednostką a syntetyczną jednostką porównawczą. W procedurze optymalizacyjnej oprócz zmiennej wynikowej uwzględnić można jej predyktory, co sprawia, że większe wagi nadawane będą jednostkom z puli dawców o podobnych uwarunkowaniach rozwoju.

Przy wykorzystaniu ustalonego systemu wag⁴ obliczane są wyniki dla jednostki syntetycznej w okresie przed interwencją, będące kombinacją liniową wyników

⁴ Formalny zapis zadania optymalizacyjnego rozwiązywanego w celu wyznaczenia wektora wag w standardowej metodzie syntetycznej kontroli dostępny jest w pracach Abadiego i Gardeazabala (2003) oraz Abadie i in. (2010).

uzyskanych przez jednostki kontrolne. Oszacowane wyniki powinny być możliwie jak najlepiej dopasowane do rzeczywistych wyników uzyskanych przez jednostkę poddaną interwencji. Dopasowanie to może zostać zmierzone np. za pomocą pierwiastkowego błędu średniokwadratowego (ang. *root mean squared prediction error* – RMSPE) obliczanego za pomocą formuły (Abadie i in. 2015):

$$\text{RMSPE} = \sqrt{\frac{1}{T_0} \sum_{t=2}^{T_0} (Y_{1t} - \sum_i w_i^* Y_{it})^2}.$$

W celu poprawy dopasowania w późniejszych latach w literaturze opisano szereg rozszerzeń pierwotnie zaproponowanej metody syntetycznej kontroli. W przypadku rozszerzonej metody syntetycznej kontroli (ASCM) szacuje się odchylenie wynikające ze słabego dopasowania w okresie przed interwencją za pomocą modelu regresji, a następnie podejmuje się próbę skorygowania oszacowania uzyskanego za pomocą SCM właśnie o to odchylenie⁵. Istotnym usprawnieniem tego wariantu metody jest możliwość nadawania jednostkom z puli dawców ujemnych wag, przez co dopasowanie uzyskane za pomocą ASCM w okresie przed interwencją jest najczęściej lepsze, a zawsze co najmniej tak samo dobre jak dopasowanie SCM (Ben-Michael i in. 2021).

Wiarygodność rezultatów uzyskanych metodami syntetycznej kontroli można zweryfikować, stosując tzw. test placebo w przestrzeni (ang. *placebo in space*). Polega on na przypisaniu „fałszywych” interwencji jednostkom, które w rzeczywistości ich nie doświadczyły, a następnie na oszacowaniu efektów dla tych jednostek. Pozwala to porównać rzeczywisty efekt interwencji z rozkładem „fałszywych” efektów (zwanych efektami placebo). Jeśli efekt obserwowany w jednostce poddanej interwencji wyraźnie przewyższa efekty placebo, świadczy to o istotnym wpływie interwencji. Natomiast brak wyraźnej różnicy sugeruje, że zaobserwowany efekt mógł być wynikiem przypadku (Abadie, Gardeazabal 2003).

Badane gminy i wykorzystane dane

Wydarzeniem, którego ekonomiczne efekty weryfikowano w niniejszej pracy, było nadanie miejscowości statusu miasta⁶. Spośród 13 gmin położonych w województwie wielkopolskim, których siedziby w latach 1989–2025 przekształcono w miasta, do analiz empirycznych wybrano cztery: Dobrzycę (status miasta nadany w 2014 r.), Chocz (2015 r.), Jaraczewo (2016 r.) oraz Opatówek (2017 r.). Zlokalizowane są one w południowej części województwa – dwie pierwsze w powiecie pleszewskim, a kolejne odpowiednio w powiecie jarocińskim i kaliskim (ryc. 1).

Dobór gmin, które poddano analizie wynikał z dostępności danych statystycznych w ujęciu dynamicznym. Metoda syntetycznej kontroli wymaga, aby okres przedinterwencyjny był odpowiednio długi, co umożliwia lepsze dopasowanie

⁵ Szczegółowe wyprowadzenie estymatorów ASCM zawarte jest m.in. w pracy Ben-Michaela i in. (2021).

⁶ Wydarzenie to w dalszej części pracy będzie traktowane, zgodnie z nomenklaturą SCM, jako moment leczenia czy też interwencji, która potencjalnie może zmieniać trajektorie rozwojowe.

Ryc. 1. Położenie badanych miast w województwie wielkopolskim
Źródło: opracowanie własne.

jednostki syntetycznej do rzeczywistości (Campos i in. 2019). Jednocześnie należało uwzględnić, że efekty zmiany statusu administracyjnego mogą być zauważalne w dłuższej perspektywie, dlatego w analizie nie uwzględniono gmin, których siedziby miejski awans zyskały po 2018 r.

W celu konstrukcji wiarygodnych syntetycznych jednostek porównawczych konieczne było zgromadzenie odpowiedniego zbioru dawców. Warunkiem zaliczenia gminy do tej puli było podobieństwo strukturalne do jednostek poddanych analizie przy równoczesnym braku zmian w statusie administracyjnym. Do puli dawców ostatecznie włączono wszystkie gminy wiejskie województwa wielkopolskiego, które przez cały analizowany okres (1999–2024) zachowały wiejski status, z wyjątkiem tych gmin, których siedziby znajdowały

się w mieście stanowiącym odrębną gminę miejską (czyli pominięto tzw. gminy obwarzankowe). Łącznie do puli dawców zaliczono 96 gmin.

Jako zmienne wynikowe, opisujące lokalny rozwój gospodarczy wielkopolskich gmin (zarówno tych leczonych, jak i tych z puli dawców), przyjęto:

1. Dochody budżetów gmin w części wynikającej z udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (podatek dochodowy od osób fizycznych PIT oraz osób prawnych CIT) per capita (określane dalej jako dochody z PIT i CIT) – wskaźnik ten aproksymuje przeciętny dochód zarówno mieszkańców, jak i przedsiębiorstw w danej gminie, a jego zróżnicowanie ma swoje podstawy w potencjale demograficznym i gospodarczym poszczególnych gmin (Olejniczak 2016, Kołsut, Strykiewicz 2021).
2. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności (dalej: podmioty gospodarcze) – jest to wskaźnik obrazujący aktywność gospodarczą i poziom przedsiębiorczości w gminach, a pośrednio świadczący o atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru, przez co może być traktowany jako ważny wyznacznik wzrostu gospodarczego (Raczyk 2009).
3. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (dalej: wskaźnik bezrobocia) – traktowany jako miara kondycji gospodarki lokalnej odzwierciedlająca trendy na lokalnych rynkach pracy, uwzględniająca zarówno zmiany popytu na pracę, zmiany po stronie podażowej oraz niedopasowania strukturalne po obu stronach (Kwiatkowski 2011).

W każdym analizowanym modelu ASCM, oprócz zmiennej wynikowej uwzględniono również dwie zmienne predykcyjne. Oznacza to, że syntetyczne jednostki porównawcze budowane były nie tylko na podstawie podobieństwa do leczonych gmin w zakresie wartości danej zmiennej wynikowej, ale również z uwzględnieniem zbliżonych do awansowanych gmin cech, do których należały:

1. Gęstość zaludnienia – jako wskaźnik koncentracji ludności na danym terenie w zamierzeniu miał dodatkowo aproksymować poziom urbanizacji, miejski styl życia oraz pozarolnicze źródła utrzymywania się ludności; na ogół większej gęstości zaludnienia towarzyszą wyższe dochody oraz dostępność towarów i usług (Kisiała, Kudłak 2024).
2. Średni czas dojazdu (w minutach) do miasta powyżej 50 tys. mieszkańców – w praktyce zmienna ta sprowadzała się do znalezienia minimalnej odległości czasowej poszczególnych gmin od jednego z siedmiu miast o charakterze subregionalnym (Poznań, Kalisz, Piły, Ostrowa Wielkopolskiego, Konina, Gnieźna i Leszno); uwzględnienie tej zmiennej było odpowiedzią na często pojawiające się w literaturze sugestie o istotnym znaczeniu położenia względem dużych aglomeracji dla rozwoju gospodarczego miast i gmin (Sokołowski 2015, Konecka-Szydłowska, Perdał 2017).

Wartości wszystkich zmiennych pobrano z ogólnodostępnych baz Głównego Urzędu Statystycznego – średni czas dojazdu ze statystyk eksperymentalnych, a pozostałe wskaźniki z Banku Danych Lokalnych. Obliczenia wykonano z wykorzystaniem środowiska statystycznego R oraz pakietu *augsynth* (Ben-Michael i in. 2021).

Wyniki badań

Zgodnie z procedurą ASCM, bazując na danych opisanych w poprzedniej części artykułu, dla każdej z trzech zmiennych wynikowych i każdej z czterech badanych gmin, skonstruowano syntetyczne jednostki porównawcze. Powstały one jako liniowe kombinacje wyników uzyskanych przez gminy z puli dawców, z wagami przydzielonymi w taki sposób, aby jak najlepiej odwzorować ścieżkę rozwoju badanych gmin z okresu przedinterwencyjnego. W tabeli 1 zamieszczono głównych dawców, na podstawie których tworzone były jednostki syntetyczne. Przykładowo przebieg zmian wskaźnika bezrobocia w gminie Dobrzyca przed nadaniem jej siedzibie statusu miasta można odtworzyć, obliczając średnią ważoną z danych pobranych z gmin Malanów, Czermin, Krzemieniewo, Kuślin, Rozdrażew i innych nieprzedstawionych w tabeli z uwagi na mniejszą rolę, jaką pełnią przy konstrukcji syntetycznej jednostki porównawczej (w tabeli zamieszczono tylko pięciu najważniejszych dawców).

Przebieg zmian analizowanych zjawisk w syntetycznych jednostkach porównawczych w okresach przed interwencją w każdym przypadku niemal pokrywał się z trajektorią gminy, którą miał naśladować (por. ryc. 2–4). Potwierdzają to bardzo niskie wartości RMSPE przedstawione w tabeli 2 (zarówno absolutne, wyrażone w jednostkach badanej zmiennej, jak i względne, po odniesieniu do

średniego poziomu danej zmiennej i przeliczeniu na procenty). Duże podobieństwo jednostek syntetycznych do rzeczywistych w okresie przed nadaniem statusu miasta wskazywało na skuteczność zastosowanej metody i wzmacniało wiarygodność oceny szacowanych efektów w kolejnych latach.

Pierwszą analizowaną zmienną wynikową były dochody z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT (ryc. 2). We wszystkich badanych gminach zaobserwować można było tendencję wzrostową tej kategorii dochodów z dwoma wyraźnymi

Tabela 1. Gminy tworzące syntetyczne jednostki porównawcze (dla każdego modelu zaznaczono pięć najważniejszych gmin-dawców wraz z przypisanymi im wagami)

Badana gmina	Dochody z PIT i CIT		Podmioty gospodarcze		Wskaźnik bezrobocia	
	Dawca	Waga	Dawca	Waga	Dawca	Waga
Dobrzyca	Przygodzice	0,215	Lisków	0,283	Malanów	0,205
	Rozdrażew	0,191	Wierzbiniek	0,125	Czermin	0,140
	Olszówka	0,150	Stare Miasto	0,124	Krzemieniewo	0,111
	Pępowo	0,088	Chodów	0,118	Kuślin	0,098
	Grzegorzew	0,074	Rzgów	0,100	Rozdrażew	0,093
Chocz	Olszówka	0,537	Wierzbiniek	0,234	Gizałki	0,590
	Szczytniki	0,236	Babiak	0,210	Osiek Mały	0,346
	Kościelec	0,143	Duszniki	0,139	Orchowo	0,051
	Godziesze Wielkie	0,084	Kościelec	0,110	Władysławów	0,019
	Czerwonak	0,000	Kotlin	0,076	Pakosław	-0,003
Jaraczewo	Trzcinica	0,245	Łęka Opatowska	0,413	Kotlin	0,248
	Chodów	0,235	Babiak	0,199	Przykona	0,229
	Wapno	0,225	Drawsko	0,099	Siedlec	0,188
	Czajków	0,098	Grzegorzew	0,097	Zakrzewo	0,131
	Grzegorzew	0,082	Brudzew	0,075	Lipka	0,079
Opatówek	Niechanowo	0,559	Lipno	0,314	Żelazków	0,577
	Kazimierz Biskupi	0,122	Żelazków	0,192	Przygodzice	0,193
	Czerwonak	0,102	Komorniki	0,156	Komorniki	0,107
	Żelazków	0,090	Niechanowo	0,118	Godziesze Wielkie	0,102
	Święciechowa	0,049	Krzemieniewo	0,098	Łubowo	0,027

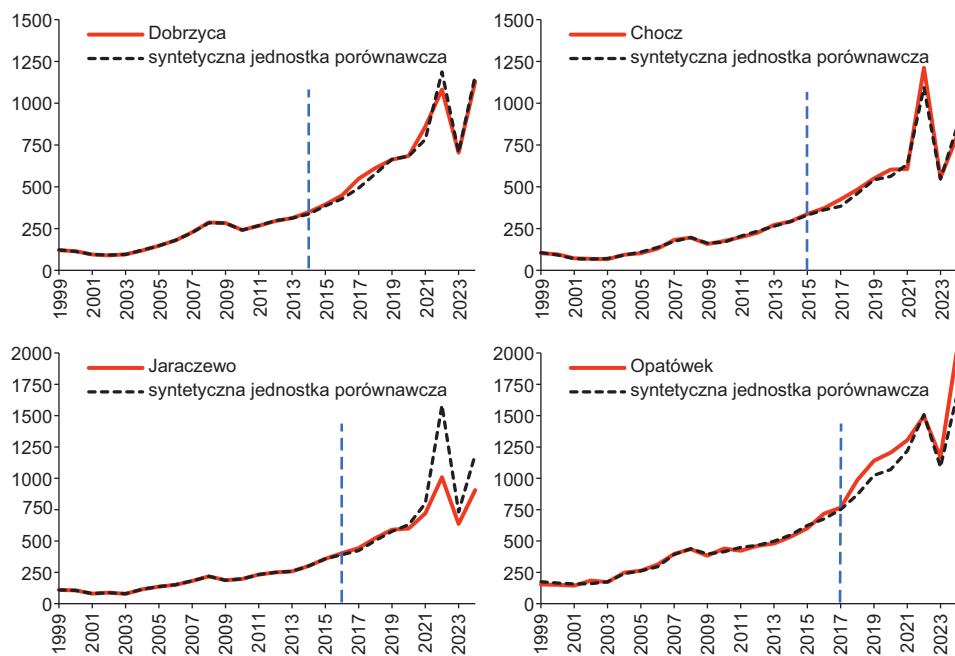
Źródło: obliczenia własne.

Tabela 2. Dopasowanie syntetycznych jednostek porównawczych do badanych gmin w okresie przed nadaniem ich siedzibom statusu miasta

Badana gmina	Dochody z PIT i CIT			Podmioty gospodarcze			Wskaźnik bezrobocia		
	RMSPE	Średnia	RMSPE/średnia	RMSPE	Średnia	RMSPE/średnia	RMSPE	Średnia	RMSPE/średnia
Dobrzyca	1,53	191,48	0,8%	0,71	51,40	1,4%	0,13	8,27	1,6%
Chocz	5,66	151,79	3,7%	1,24	50,94	2,4%	0,61	12,16	5,0%
Jaraczewo	0,54	179,16	0,3%	0,80	54,00	1,5%	0,24	9,04	2,6%
Opatówek	18,67	360,88	5,2%	0,09	92,00	0,1%	0,18	5,76	3,1%

Źródło: obliczenia własne.

odchyleniami. Pierwsze z nich przypadało na okolice 2009 r. i wiązało się z przejściowym spadkiem dochodów z PIT i CIT, co można interpretować jako konsekwencje globalnego kryzysu finansowego końca pierwszej dekady XXI w. Drugie zaburzenie objawiało się fluktuacjami w latach 2021–2024, które najpewniej wynikały z ekonomicznych skutków pandemii COVID-19 i zmian legislacyjnych wpływających na strukturę i wysokość dochodów gmin (m.in. tarcze antykryzysowe, reformy podatkowe).

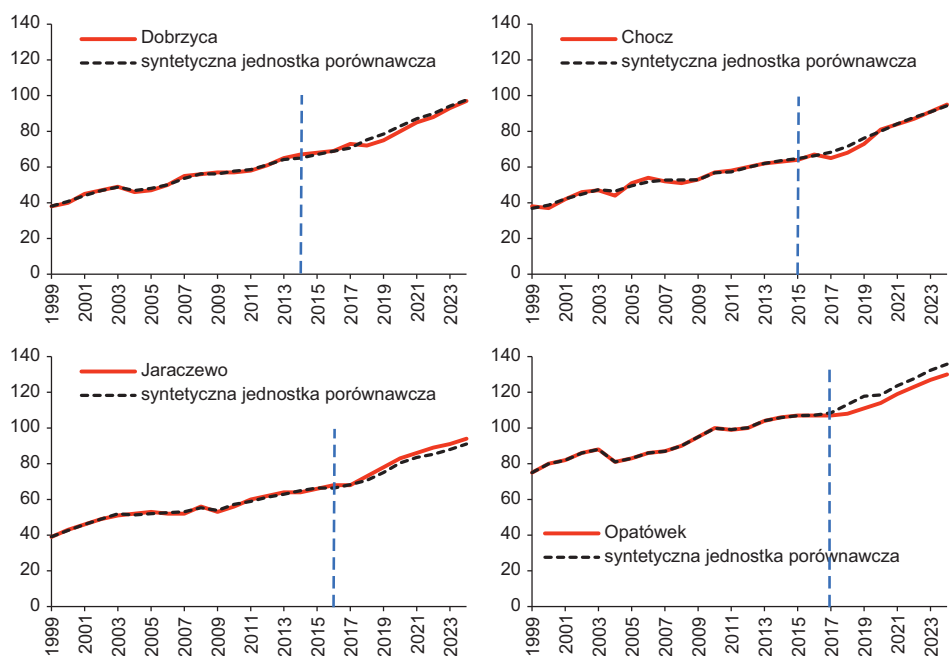

Ryc. 2. Dochody budżetów gmin z podatków PIT i CIT per capita – wartości rzeczywiste na tle syntetycznej jednostki porównawczej (pionową linią przerywaną zaznaczono rok nadania statusu miasta)

Źródło: opracowanie własne.

Z wykresów przedstawionych na rycinie 2 wynika, że rok nadania statusu miasta nie zmienił dynamiki analizowanych szeregów czasowych. Co więcej, po tym wydarzeniu jednostki syntetyczne w dalszym ciągu przyjmowały zbliżone wartości do badanych gmin. Pewien wyjątek stanowiły gmina Jaraczewo, która odnotowała mniejsze perturbacje w okresie postpandemicznym w stosunku do grupy kontrolnej, oraz gmina Opatówek, osiągająca większą od jednostki porównawczej dynamikę wzrostu w pierwszych latach po uzyskaniu statusu miasta. Efekt ten w Opatówku był jednak krótkotrwały, a obie trajektorie już w 2022 r. ponownie przyjęły zbliżony przebieg. Oznacza to, że nadanie statusu miasta nie może być uznane za czynnik stymulujący dochody mieszkańców i przedsiębiorstw awansowanych gmin. Wydaje się, że w największym stopniu zależą one od sytuacji makroekonomicznej.

Jeszcze większe podobieństwo jednostek syntetycznych do badanych gmin odnotowano w przypadku analizy przebiegu zmian w czasie wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (ryc. 3). Rok nadania statusu miasta siedzibom badanych gmin nie przyniósł istotnych zmian w tempie wzrostu liczby podmiotów gospodarczych ani rozbieżności trajektorii reprezentujących rzeczywiste wartości i wartości jednostek syntetycznych obrazujących scenariusze kontrfaktyczne. Oznacza to, że aktywność gospodarcza i poziom przedsiębiorczości nie są uwarunkowane statusem administracyjnym miejscowości będącej siedzibą gminy.

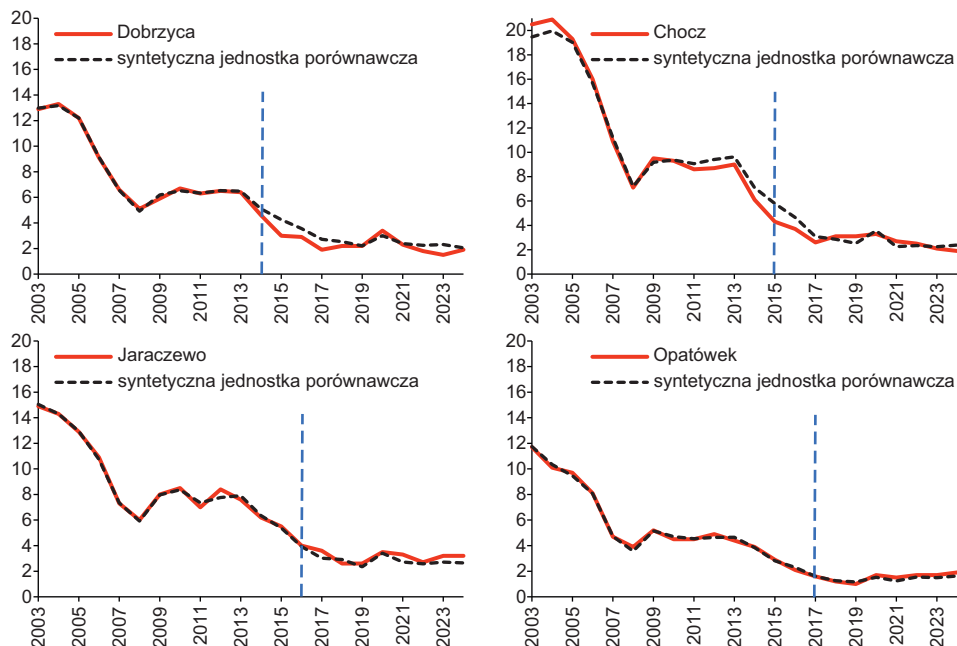

Ryc. 3. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców – wartości rzeczywiste na tle syntetycznej jednostki porównawczej (pionową linią przerywaną zaznaczono rok nadania statusu miasta)

Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim analizowanym zjawiskiem był poziom bezrobocia w gminach o nowym statusie administracyjnym. Wskaźnik bezrobocia w każdej z badanych gmin wykazywał tendencję spadkową, dowodząc poprawy sytuacji na lokalnych rynkach pracy (ryc. 4). W przebiegu zjawiska wyraźnie zauważalne były echa kryzysu gospodarczego w postaci zaczynającego się po 2008 r. kilkuletniego okresu o podwyższonym poziomie bezrobocia.

Na tle przebiegu zmian wartości wskaźnika bezrobocia w badanych gminach i ich syntetycznych odpowiednikach po nadaniu statusu miasta zauważyć można po raz kolejny brak istotnego wpływu awansu administracyjnego na trendy na rynkach pracy. Nadanie praw miejskich siedzibie gminy nie było wydarzeniem

Ryc. 4. Wskaźnik bezrobocia (liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym) – wartości rzeczywiste na tle syntetycznej jednostki porównawczej (pionową linią przerywającą zaznaczono rok nadania statusu miasta)

Źródło: opracowanie własne.

stanowiącym punkt zwrotny w analizowanych szeregach czasowych, a późniejsze trajektorie dla rzeczywistych gmin i jednostek porównawczych w dużym stopniu pokrywały się ze sobą.

W celu oceny wiarygodności uzyskanych wyników przeprowadzono analizę placebo w przestrzeni. W tabeli 3 przedstawiono wartości p odzwierciedlające częstość występowania efektów placebo (uzyskanych dla 96 gmin z puli dawców) większych lub równych niż efekt dla badanych gmin, co szacuje prawdopodobieństwo, że obserwowany efekt w danej gminie, której siedziba uzyskała status miasta, mógłby wystąpić losowo. Niska wartość p oznacza, że efekt zmiany statusu jest statystycznie istotny i mało prawdopodobne, aby powstał przypadkowo – czyli interwencja miała realny wpływ. Natomiast wysoka wartość p sugeruje, że efekt rzeczywistego uzyskania praw miejskich nie odbiega od efektów placebo

Tabela 3. Wyniki testu placebo w przestrzeni (wartości p)

Badana gmina	Dochody z PIT i CIT	Podmioty gospodarcze	Wskaźnik bezrobocia
Dobrzyca	0,979	0,875	0,396
Chocz	0,927	0,885	0,573
Jaraczewo	0,354	0,646	0,531
Opatówek	0,333	0,302	0,771

Źródło: obliczenia własne.

i wskazuje na brak wyraźnego oddziaływania interwencji. Przedstawione w tabeli wyniki pozwalają stwierdzić, że dla każdej badanej gminy oraz każdej analizowanej zmiennej wynikowej zmiana statusu administracyjnego siedziby gminy ze wsi na miasto nie miała istotnego wpływu na rozwój jednostki.

Dyskusja i wnioski

Badanie wykazało, że w analizowanych gminach województwa wielopolskiego zmiana statusu administracyjnego wsi gminnej na miasto nie przekładała się na poprawę kondycji gospodarek lokalnych, kwantyfikowanej wielkością dochodów budżetów gmin z tytułu udziałów w podatkach PIT i CIT, liczbą podmiotów gospodarczych i wskaźnikiem bezrobocia. Nie zaobserwowano reakcji analizowanych wskaźników na awans administracyjny siedzib gmin, a opracowane scenariusze kontrfaktyczne dowiodły, że nie było trwałych i istotnych różnic pomiędzy rzeczywiście zaobserwowanymi wartościami a tymi wygenerowanymi dla syntetycznych jednostek porównawczych. Pamiętać jednak należy, że badaniu poddano tylko cztery miasta i trzy zmienne wynikowe, stąd należy zachować ostrożność przy wnioskowaniu na całą populację nowych miast. Nie można wykluczyć, że ekonomiczne efekty uzyskania statusu miasta zauważalne będą w dłuższej perspektywie czasowej lub w zakresie innych zmiennych powiązanych z rozwojem gospodarczym (np. w zakresie wyposażenia infrastrukturalnego, budownictwa, zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji).

Ustalenia te są zgodne z rezultatami innych analiz o charakterze ilościowym, w których wyrażono wątpliwości co do wpływu statusu miasta na lokalny rozwój gospodarczy (por. m.in. Sokołowski 2015, Jóźwik 2024). W świetle uzyskanych wyników oraz przeglądu literatury przedmiotu potwierdzić można pewną prawidłowość wcześniej zaobserwowaną przez Kurniewicz i in. (2023) podczas badania skutków reform administracyjnych dla rozwoju miast. Wnioski z prac płynących z analizy subiektywnych opinii władz lokalnych i miejscowej społeczności na ogół wskazują na istotne znaczenie tego typu wydarzeń. Z kolei prace bazujące na wymiernych wskaźnikach ilościowych często prezentują sceptyczne konkluzje co do realnych konsekwencji gospodarczych wynikających ze zmiany statusu miejscowości.

Wartością dodaną niniejszego artykułu jest wprowadzenie do badań nad rozwojem społeczno-gospodarczym nowych miast metod opartych na schemacie quasi-eksperymentalnym, do których należy rozszerzona metoda syntetycznej kontroli. Umożliwiła ona przeprowadzenie analizy dynamicznej lokalnych gospodarek w odniesieniu do scenariusza, w którym awans administracyjny nie miałby miejsca. Bardzo dobre dopasowania jednostek syntetycznych do wartości rzeczywistych analizowanych zjawisk w badanych gminach potwierdziły użyteczność tej metody w trafnym doborze grupy kontrolnej, a także dały solidne podstawy do budowanych prognoz i wyciąganych wniosków. Wcześniej grupa metod quasi-eksperymentalnych wzbogaciła m.in. badania roli utraty statusu stolicy województwa w rozwoju miast (Kurniewicz i in. 2023, 2024, Cieślak i in. 2024), skutków

reform terytorialnych w kontekście sprawności funkcjonowania jednostek samorządu gminnego i powiatowego (Swianiewicz i in. 2016), efektów gospodarczych integracji europejskiej (Campos i in. 2019) czy też wpływu przyjęcia wspólnej waluty na kondycję gospodarek krajów strefy euro (Gabriel, Pessoa 2024).

Badanie ma pewne ograniczenia, które jednocześnie mogą wskazywać na kierunki przyszłych analiz i wyzwania stojące przed autorami kolejnych prac w tym zakresie. Po pierwsze, o czym już wspomniano, badaniami objęto tylko cztery gminy z województwa wielkopolskiego, co wynikało z dostępności odpowiednio długich szeregów czasowych zmiennych wynikowych zarówno przed, jak i po zmianie statusu administracyjnego. W miarę upływu czasu i pojawienia się danych statystycznych dla kolejnych lat możliwe będzie rozszerzenie zbioru analizowanych gmin. Interesujące poznawczo byłyby też opracowania porównawcze w układzie regionalnym, uwzględniające nowe miasta z innych województw. Po drugie, chociaż status miasta nadawany jest konkretnej wsi, prezentowane badania prowadzone były na szczeblu gminnym. Być może większa dezagregacja danych ujawniłaby inne prawidłowości. Analizę taką w istotnym stopniu ogranicza jednak niska dostępność danych statystycznych na poziomie miejscowości. Po trzecie, w pracy wykorzystano podejście bazujące wyłącznie na analizie danych ilościowych. Chociaż pozwala ono na identyfikację ogólnych tendencji i zależności, to pomija aspekty jakościowe, które stanowią istotny komponent rozwoju społeczno-gospodarczego. Nieuwzględnienie w prowadzonych analizach np. kapitału społecznego, jakości instytucji czy subiektywnego postrzegania poprawy warunków życia może prowadzić do uproszczonej interpretacji badanych zjawisk. Tego typu podejście wymagałoby jednak zastosowania innych metod badawczych.

Prezentowana praca, wpisując się w nurt ekonomicznych badań nad wpływem nadania statusu miasta na rozwój lokalny, ma nie tylko walor poznawczy, lecz także praktyczny. Uzyskane wyniki i sformułowane wnioski mogą stanowić głos w debacie publicznej na temat zasadności nadawania statusu miasta małym miejscowościom, zwłaszcza jeśli decyzje takie motywowane są oczekiwaniem szybkiego wzrostu gospodarczego lub poprawy sytuacji na rynku pracy.

Konflikt interesów / wkład autorów

Autorzy deklarują brak występowania konfliktu interesów. Oświadczają, że tekst artykułu jest w całości ich dziełem. Podział pracy przy artykule wyglądał następująco:

- konceptualizacja: SH, WK,
- metodologia: SH, WK,
- organizacja badań: SH, WK,
- analiza formalna: SH, WK,
- pisanie: SH, WK.

Literatura / References

- Abadie A. 2021. Using synthetic controls: Feasibility, data requirements, and methodological aspects. *Journal of Economic Literature*, 59(2): 391–425. <https://doi.org/10.1257/jel.20191450>
- Abadie A., Diamond A., Hainmueller J. 2010. Synthetic Control Methods for Comparative Case Studies: Estimating the Effect of California's Tobacco Control Program. *Journal of the American Statistical Association*, 105(490): 493–505. <https://doi.org/10.1198/jasa.2009.ap08746>
- Abadie A., Diamond A., Hainmueller J. 2015. Comparative Politics and the Synthetic Control Method. *American Journal of Political Science*, 59(2): 495–510. <https://doi.org/10.1111/ajps.12116>
- Abadie A., Gardeazabal J. 2003. The economic costs of conflict: A case study of the Basque country. *American Economic Review*, 93(1): 113–132. <https://doi.org/10.1257/00028280321455188>
- Ben-Michael E., Feller A., Rothstein J. 2021. The Augmented Synthetic Control Method. *Journal of the American Statistical Association*, 116(536): 1789–1803. <https://doi.org/10.1080/01621459.2021.1929245>
- Campos N.F., Coricelli F., Moretti L. 2019. Institutional integration and economic growth in Europe. *Journal of Monetary Economics*, 103: 88–104. <https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2018.08.001>
- Cieślak B., Nagler P., van Oort F. 2024. How administrative degradation affects middle-sized cities: lessons from Poland's 1998 regional reform. *Regional Studies*, 58(12): 2518–2533. <https://doi.org/10.1080/00343404.2024.2328154>
- Cudo M. 2022. Development of new towns in Poland. A case study of local labor markets. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 58(58): 129–139. <http://doi.org/10.12775/bgss-2022-0038>
- Drobnik W. 1999. Rola małych miast zdegradowanych w sieci osadniczej Śląska. PIN Instytut Śląski w Opolu, Opole.
- Gabriel R.D., Pessoa A.S. 2024. Adopting the euro: A synthetic control approach. *European Journal of Political Economy*, 83, 102537. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2024.102537>
- Graczyk R. 2014. Wpływ odzyskania statusu miasta na rozwój miast wielkopolskich: Nekli i Obrzyca. *Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, Architektura i Urbanistyka*, 31: 11–18.
- Jóźwik J. 2024. Przesłanki miejskości i rola nadawania statusu miasta w rozwoju jednostek osadniczych we współczesnej Polsce. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
- Kisiała W., Kudlak R. 2024. Local car markets in an emerging economy: exploring the dichotomous nature of car ownership growth. *European Transport Research Review*, 16: 22. <https://doi.org/10.1186/s12544-024-00645-1>
- Kołosut B., Strykiewicz T. 2021. Do spatial differences in the personal car market reflect a centre-periphery structure? The case of Poland. *European Transport Research Review*, 13: 40. <https://doi.org/10.1186/s12544-021-00494-2>
- Konecka-Szydłowska B. 2012. Szanse i zagrożenia rozwoju nowo utworzonych małych miast. *Studia Miejskie*, 7: 123–134.
- Konecka-Szydłowska B. 2015. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania rozwoju miast restytuowanych. [W:] R. Krzysztofik, M. Dymitrow (red.), *Degraded and restituted towns in Poland. Origins, development, problems/Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneza, rozwój, problemy*. University of Gothenburg, Gothenburg, s. 119–138.
- Konecka-Szydłowska B. 2019. Nowe miasta w systemie osadniczym województwa wielkopolskiego. *Space–Society–Economy*, 28: 7–27. <https://doi.org/10.18778/1733-3180.28.01>
- Konecka-Szydłowska B., Perdał R. 2017. Rola nowych miast w lokalnym rozwoju społeczno-gospodarczym. *Wiadomości Statystyczne*, 3(670): 28–48. <http://doi.org/10.5604/01.3001.0014.0880>
- Konecka-Szydłowska B., Trócsányi A., Pirisi G. 2018. Urbanisation in a formal way? The different characteristics of the 'newest towns' in Poland and Hungary. *Regional Statistics*, 8(2): 135–153. <https://doi.org/10.15196/RS080202>
- Konecka-Szydłowska B., Woźniak M. 2023. Wykorzystanie analizy czynnikowej do oceny sytuacji społeczno-gospodarczej nowych miast. *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna*, 65: 69–90. <https://doi.org/10.14746/rrpr.2023.65.06>
- Kulczyńska K., Konecka-Szydłowska B., Danielová K., Horňák M. 2025. Different faces of urbanity of new towns in Poland and Slovakia. *Cities*, 158: 105695. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2024.105695>
- Krzysztofik R. 2006. Nowe miasta w Polsce w latach 1980–2007. Geneza i mechanizmy rozwoju. Próba typologii. Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk o Ziemi, Sosnowiec.

- Krzysztofik R., Dymitrow M. 2015. Miasta zdegradowane i restytuowane. Istota problemu i zakres badań. [W:] R. Krzysztofik, M. Dymitrow (red.), Degraded and restituted towns in Poland. Origins, development, problems/Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneza, rozwój, problemy. University of Gothenburg, Gothenburg, s. 5–36.
- Kurniewicz A., Swianiewicz P., Łukomska J. 2019. Wpływ statusu stolicy wojewódzkiej na rozwój miast – przypadek reform w latach 1975 i 1999 w Polsce. *Studia Regionalne i Lokalne*, 1(91): 23–42. <http://doi.org/10.7366/1509499519102>
- Kurniewicz A., Swianiewicz P., Łukomska J. 2024. Why regional capital status only sometimes enhances the growth of cities: Comparison of 1975 and 1998 Polish reforms. *Cities*, 144, 104642. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2023.104642>
- Kwiatkowski E. 2011. Kryzys globalny a rynek pracy w Polsce i innych krajach Grupy Wyszehradzkiej. *Ekonomista*, 1: 37–53.
- Olejniczak J. 2016. Shares in central government income taxes as a revenues source of urban municipalities in Poland. [W:] D. Procházka (red.), New Trends in Finance and Accounting: Proceedings of the 17th Annual Conference on Finance and Accounting. Springer International Publishing, Cham, s. 239–250.
- Raczyk A. 2009. Metody badania przedsiębiorczości oparte na rejestrze podmiotów gospodarki narodowej. *Przedsiębiorczość-Edukacja*, 5: 133–146. <https://doi.org/10.24917/20833296.5.11>
- Sokołowski D. 2014. New towns in Poland. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 23: 149–160. <http://dx.doi.org/10.2478/bog-2014-0010>
- Sokołowski D. 2015. Zróżnicowanie funkcjonalne miast zdegradowanych i restytuowanych na tle miast i wsi podobnej wielkości w Polsce Wschodniej. [W:] R. Krzysztofik, M. Dymitrow (red.), Degraded and restituted towns in Poland. Origins, development, problems/Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneza, rozwój, problemy. University of Gothenburg, Gothenburg, s. 251–269.
- Sokołowski D. 2022. Miasta zdegradowane w województwie wielkopolskim jako potencjalne nowe miasta. *Czasopismo Geograficzne*, 93(1): 53–81. <https://doi.org/10.12657/czageo-93-03>
- Swianiewicz P., Gendźwił A., Łukomska J., Kurniewicz A. 2016. Wielkość gmin i powiatów a sprawność ich funkcjonowania. Hipotezy wielkoludów i liliputów. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Szmytkie R. 2015. Miasta zdegradowane w Polsce jako potencjalne nowe miasta. [W:] R. Krzysztofik, M. Dymitrow (red.), Degraded and restituted towns in Poland. Origins, development, problems/Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneza, rozwój, problemy. University of Gothenburg, Gothenburg, s. 299–318.
- Szmytkie R. 2018. Kryteria morfologiczne w procedurze administracyjnej nadawania statusu miasta. *Wiadomości Statystyczne*, 63(12): 40–56. <http://doi.org/10.5604/01.3001.0014.0728>
- Szmytkie R., Krzysztofik R. 2011. Idea miejskości w Polsce. [W:] B. Namyślak (red.), Przekształcenia regionalnych struktur funkcjonalno-przestrzennych. T. 2. Zmiany funkcjonalno-przestrzenne miast i obszarów wiejskich. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław, s. 25–39.
- Szymańska J. 2021. Przekształcenia siedzib gmin wiejskich w miasta – oczekiwania władz lokalnych w kontekście urbanizacji. *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Oeconomica*, 3(354): 56–80. <http://doi.org/10.18778/0208-6018.354.04>
- Szymańska D. 2013. Geografia osadnictwa. Wydanie drugie zmienione. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Wytrążek W. 2020. Administracyjnoprawny charakter nadania statusu miasta na wniosek gminy. *Roczniki Nauk Prawnych*, 30(2): 153–171. <https://doi.org/10.18290/rnp20302-10>
- Zaniewska H. 2004. Miasteczka Wielkopolski w przededniu przystąpienia do Unii Europejskiej. *Przełęcz Zachodni*, 3: 129–143.
- Zaniewska H., Thiel M., Dąbkowski N. 2015. Problemy kształtowania nowej tożsamości restytuowanych małych miast. [W:] R. Krzysztofik, M. Dymitrow (red.), Degraded and restituted towns in Poland. Origins, development, problems/Miasta zdegradowane i restytuowane w Polsce. Geneza, rozwój, problemy. University of Gothenburg, Gothenburg, s. 321–346.

Symbolic change or real benefit? The economic effects of attaining town status: Evidence from municipalities in the Wielkopolskie Voivodeship

Abstract: The aim of this article is to examine whether, and to what extent, the granting of town status has influenced local economic development. The study focuses on four municipalities in the Wielkopolskie Voivodeship, whose administrative centers were transformed into towns between 2014 and 2017 (Dobrzyca, Chocz, Jaraczewo, and Opatówek). To empirically assess the economic effects of this change in administrative status, an augmented synthetic control method was applied. It allows for isolating the impact of the administrative status change from other determinants of local economic performance by estimating the counterfactual development path – that is, the trajectory the municipality would have taken if its seat had not been granted town status. The results indicate that, in the examined municipalities, the change in the administrative status did not lead to an improvement in local economic performance. No significant responses of the analyzed indicators to the administrative promotion of municipality seats were observed, and the constructed counterfactual scenarios demonstrated that there were no persistent and significant differences between the actual observed values and those generated for the synthetic control units. These findings contribute to the public debate on the legitimacy of granting town status to small localities, particularly when such decisions are motivated by expectations of rapid economic growth or improvements in labor market conditions.

Keywords: town status, local economic development, municipalities, Wielkopolskie Voivodeship, synthetic control method

Data przekazania tekstu: 22.07.2025; data zaakceptowania tekstu: 12.11.2025.

Article submitted: 22.07.2025; article accepted: 12.11.2025.